

Vesilahden ympäristönsuojelun edistäminen - toimenpideohjelma 2023 - 2027

Ympäristönsuojelun edistäminen - taustaa

Kuntien ympäristönsuojelun hallinnosta annetun lain mukaan kunnan tulee alueellaan valvoa ja edistää ympäristönsuojelua siten, että luontoa ja muuta ympäristöä suojelemalla, hoitamalla ja kehittämällä turvataan kunnan asukkaille terveellinen, viihtyisä ja virikkeitä antava sekä luonnontaloudellisesti kestävä elinympäristö. **Luonnonsuojelulain** mukaan kunnan tulee edistää luonnon- ja maisemansuojelua alueellaan. **Maankäyttö- ja rakennuslain** tavoitteena on järjestää alueiden käyttö ja rakentaminen niin, että siinä luodaan edellytykset hyvälle elinympäristölle sekä edistetään ekologisesti, taloudellisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävää kehitystä.

Mikä on toimenpideohjelma ja miksi se tehdään

- **Ympäristönsuojelun toimenpideohjelma** on ympäristönsuojelun viranhaltijoiden työkalu edistämistoimenpiteiden suunnittelemiseksi ja kohdentamiseksi vuosittain. **Edistämistoimenpiteillä** tarkoitetaan luonnonsuojeluun, vesistönsuojeluun sekä päästöjen ja jätteiden synnyn vähentämiseen tähtääviä toimia, jotka eivät kuulu lupa- ja valvontatoimien piiriin. **Toimenpideohjelman toimenpiteitä toteutetaan** yhdessä kunnan työntekijöiden ja muiden sidosryhmien sekä kuntalaisten kanssa.
- Toimenpideohjelma on tarpeen ympäristönsuojelun laajan kentän hahmottamiseksi ja toimenpiteiden painopisteiden kohdentamiseksi niihin asioihin, jotka juuri Vesilahdella koetaan tärkeiksi.
- Tavoitteena on aikaansaada edistämistoimenpiteillä aiempaa parempaa vaikuttavuutta kohdentamisen ja suunnitelmallisuuden kautta. Tavoitteena on myös edistää valtakunnallisten, maakunnallisten, seutukunnallisten sekä paikallisten ohjelmien ja strategioiden toimeenpanoa kuntatasolla, kuitenkin niin että paikallisesti koetut tärkeät kysymykset ovat toimenpiteiden keskiössä.

Kenen kanssa toimitaan – keskeisiä yhteistyökumppaneita

Kuntaorganisaatiossa

Tekninen toimi

Liikunta- ja nuorisotoimi

Maaseutuviranomainen

Opetustoimi

Kirjastotoimi

Kulttuuritoimi

Siivous- ja ruokapalvelut

PIRTEVA

K
u
n
t
a
l
a
i
s
e
t

Muut sidosryhmät

Tampereen kaupunkiseutu

Pirkanmaan ELY-keskus

Suomen ympäristökeskus
SYKE

Pirkanmaan Jätehuolto

Pelastuslaitos ja Tukes

Kansalaisjärjestöt

Kokemäenjoen vesistön
vesiensuojeluyhdistys ry

Pirkanmaan liitto

Metsäkeskus ja MTK

Kenen kanssa toimitaan – keskeisiä yhteistyökumppaneita

Maakunnalliset ja seudulliset työryhmät

- Pirkanmaan keskeisten järvien säännöstelyn kehittämisen työryhmä
- Pirkanmaan vesienhoidon työryhmä
- Pirkkavedet vesienhoitoverkosto
- Kestävän siirtymän työryhmä (ilmastotyöryhmän ja seutulautaus yhteensulautus)
- Hajajätevesityöryhmä
- Tampereen seudun kuntien ympäristöpäälliköiden työryhmä ja ympäristöviranhaltijatapaamiset
- Kestävän liikkumisen työryhmä (KÄPY)
- Pirkanmaan ympäristökasvatus, Pyrstö
- Pirkanmaan Jätehuolto Oy:n ja jätehuoltolautakunnan jätestrategiatyö sekä viranhaltijatapaamiset

Kuntaorganisaation työryhmiä

- Kestävän kehityksen työryhmä (jatko epävarmaa)
- Rakennusjärjestyksen päivittäminen-työryhmä

Ohjelmat ja strategiat edistämistoimien taustalla

Kansalliset ohjelmat ja strategiat – perustuvat pääosin kansainvälisiin sopimuksiin

Maakunnalliset ohjelmat ja tavoitteet

Seudulliset ja paikalliset ohjelmat

Kuntastrategia ja kuntalaisten tahtotila

Kansallisia ohjelmia ja strategioita

Kokemäenjoen-Saaristomeren-Selkämeren vesienhoitoalueen vesienhoitosuunnitelma vuosiksi 2022-2027

Kansallinen luonnon monimuotoisuusstrategia ja toimintaohjelma vuoteen 2035

Kansallinen energia- ja ilmastostrategia vuoteen 2030, Keskipitkän aikavälin ilmastopoliittinen suunnitelma 2030 (KAISU)

Kestävän kehityksen yhteiskuntasitoumus – Suomi, jonka haluamme vuonna 2050, Kansallinen kestävä kehityksen Agenda2030

Muita ohjelmia mm.: Kestävän kulutuksen ja tuotannon ohjelma (KULTU), Valtakunnallinen jätesuunnitelma, Kansallinen kemikaaliohjelma, Kulttuuriympäristöstrategia, Kansallinen vieraslajistrategia

Kansallisten ohjelmien tavoitteita

Saavutetaan ja säilytetään pinta- ja pohjavesien hyvä ekologinen tila vuoteen 2021 tai 2027 mennessä kohteesta riippuen

Kasvihuonekaasujen päästöjen vähennys 80% vuoden 1990 tasosta vuoteen 2050 mennessä.

Vesistökuunnostusten avulla vesien ekologinen ja kemiallinen tila sekä vesiympäristö paranevat ja luonnon monimuotoisuudesta huolehditaan.

Kemikaalit eivät aiheuta Suomessa merkittävää terveys- ja ympäristöhaittaa vuonna 2020.

Julkishallinnon voimavarat on suunnattu ohjaamaan kulttuuriympäristön hallittua muutosta.

Ekologisesti kestävä yhteiskunta: yhdenvertaisuus ja osallisuus, oikeudenmukainen luonnonvara- ja energiauudistus, uudistunut, ympäristöasiat huomioiva talousajattelu.

Luonnonvarojen kestävä käyttö ja luonnon monimuotoisuuden suojele tuleville sukupolville.

Julkinen sektori edistää edelläkävijänä asumisessa, liikkumisessa ja ruokaketjussa rakenteellisia innovaatioita ja toimintatapojen muutoksia, hiilijalanjäljen pienentämiseksi.

Jättemäärien kasvua hillitään, kierrätystä edistetään ja materiaalikiertojen turvallisuuteen panostetaan.

Luomme kestäviä ja turvallisia yhdyskuntia, joissa työpaikat, asuminen, monipuoliset palvelut, kestävät liikennejärjestelmät, tieto- ja viestintäteknologian hyödyntäminen sekä viheralueet tukevat taloudellista, sosiaalista, kulttuurista ja ympäristön hyvinvointia.

Seudullisia ja paikallisia ohjelmia

Tampereen kaupunkiseudun ilmastostrategia 2030

Vesilahden kunnan ilmastotiekartta

Ympäristöviisas Pirkanmaa - Pirkanmaan ympäristöohjelma 2040

Vesilahden kunnan energiatehokkuussopimus 2022 – 2025

Lempäälän ja Vesilahden maaseudun kehittämisohjelma 2010-2030

Vesilahden kunnan hyvinvointikertomus

Pirkanmaan Jätehuollon jäsenkuntien jätestrategia vuoteen 2025

Vesilahden kuntastrategia 2022 – 2025

Pirkanmaan LUMO 2030

Kävelyn ja pyöräilyn kehittämisohjelma 2018-2030

Pirkanmaan vesienhoidon toimenpideohjelma vuosille 2022-2027

Vesihuollon kehittämissuunnitelma

Vesistöjen tarkkailuohjelma 2020 – 2030

Seudullisten ja paikallisten ohjelmien tavoitteita

Huomista kohti rakennettu, yritysten kanssa kasvava ja perheiden palveluilla erottuva kunta

Tampereen kaupunkiseutu on hiilineutraali vuonna 2030 – Tampereen kaupunkiseutu on sitoutunut vähentämään päästöjään 80 % ja kompensoimaan tai sitomaan hiilinieluihin loput 20 % vuoteen 2030 mennessä

Edistetään kuntalaisten hyvinvointia ja terveyttä, koulumatkojen terveellisyyttä ja turvallisuutta sekä Vesilahden matkailua kehittämällä kävelyn ja pyöräilyn mahdollisuuksia kunnassa.

Jokainen kuntalainen voi omilla valinnoillaan edistää omaa ja yhteisön hyvinvointia sekä tukea kestävästä tulevaisuudesta.

Maaseutumaisuus, ympäristövastuullisuus ja rauhallisuus, läheisyys ja omavaraisuus, yhteistyö ja yhteistoiminta sekä yhteisöllisyys.

Kestävästi lähellä – hyvinvointia monimuotoisuudesta ja resurssiiviisaudesta

Kannustetaan kuntalaisia tiedotuksen ja neuvonnan avulla jätteen määrän sekä energian- ja vedenkulutuksen vähentämiseen.

Tuotetaan luotettavaa ja säännöllistä perustietoa kunnan vesistöjen laadusta kustannustehokkaasti.

Miten edistämistä toteutetaan?

Jatkuvat
toimenpiteet:

- Vaikuttaminen
- Ympäristökasvatus ja osallistaminen
- Neuvonta
- Ympäristön tilan seuranta

Yksittäiset
edistämiseen
liittyvät
toimenpiteet ja
projektit

Vaikuttaminen ja painopisteet

Vaikuttaminen

- Lausunnot
- Työryhmät
- Päätöksenteko
- Seutuyhteistyö
- Muut sidosryhmät - yhteistyö

Ilmastonmuutoksen hillitseminen ja sopeutuminen

Viheryhteudet ja luonnon monimuotoisuus

Päästöt maaperään, vesiin ja pohjavesiin sekä hulevesien hallinta

Kestävä liikkuminen

Jätteiden käsittely, kierrätys ja kiertotalous

Elinympäristön turvallisuus ja viihtyisyys

Ympäristökasvatus ja osallistaminen – kuntalaiset ja yritykset

Ympäristökasvatus on kasvatuksellista toimintaa, jonka tarkoituksena on tukea elinikäistä oppimisprosessia siten, että yksilöiden tai yhteisöjen arvot, tiedot, taidot sekä toimintatavat muuttuvat kestäväen kehityksen mukaisiksi.

Tavoitteet: aktiivinen tiedotus ja kyselyt eri mediakanavia käyttäen

Ilmastonmuutoksen hillitseminen ja sopeutuminen

Viheryhteydet ja luonnon monimuotoisuus

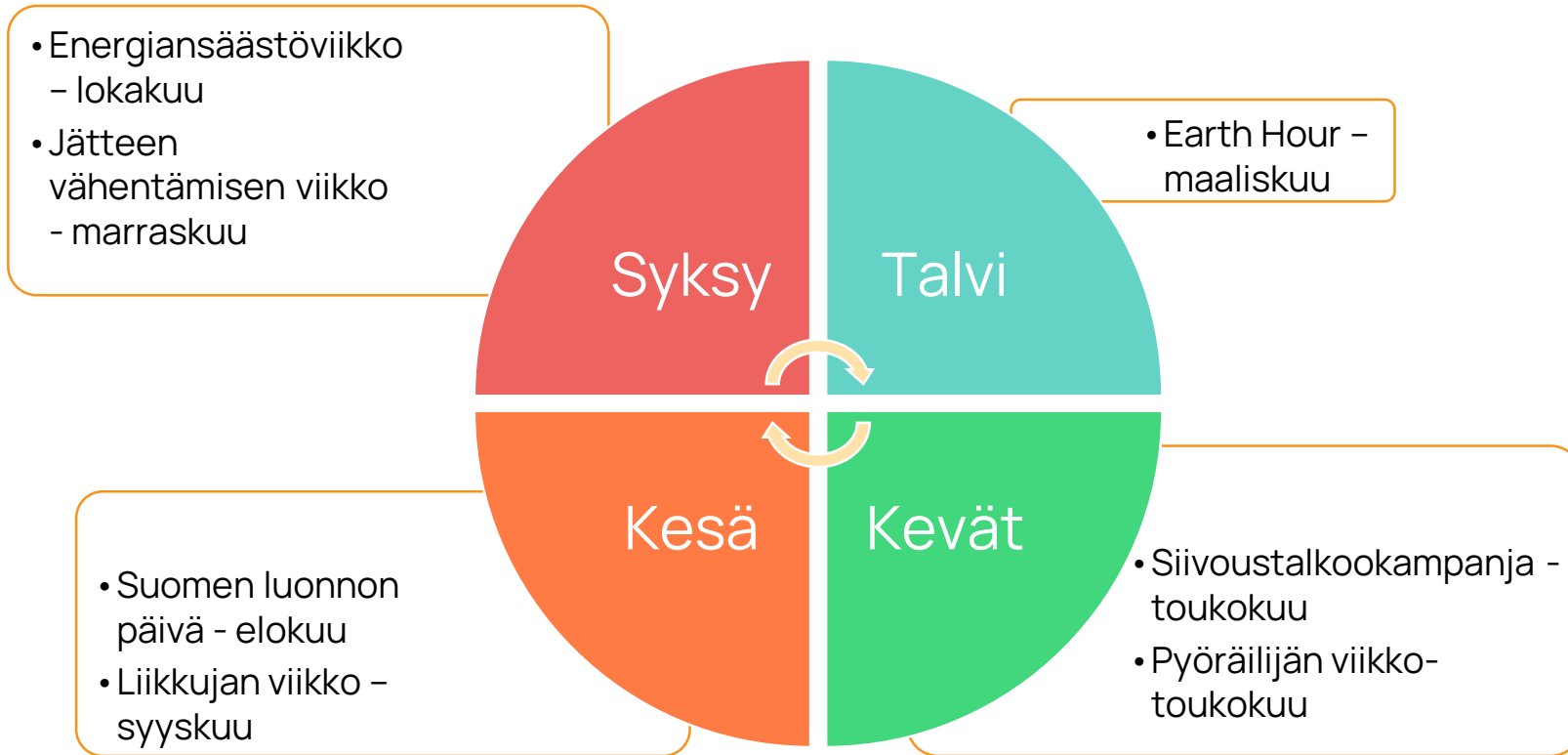
Jätteen käsittely, kierrätys ja kiertotalous

Päästöt maaperään, vesiin ja pohjavesiin sekä hulevesien hallinta

Kestävä liikkuminen

Elinympäristön turvallisuus ja viihtyisyys

Vuosikello - tiedotuskampanjat ja tapahtumat

Neuvonta ja painopisteet

Neuvontaa tehdään kunnassa

- sähköisesti internet-sivuilla, ja kunnan facebook-sivuilla
- puhelimitse, sähköpostilla ja kirjeitse
- asiakastapaamisissa
- järjestämällä yleisötilaisuuksia ja tapahtumia
- tekemällä neuvonnallisia kiinteistökäyntejä
- valvontaohjelman mukaisilla tarkastuksilla
- sisäisesti kunnan omissa projekteissa

Ilmastonmuutoksen hillintä, sopeutuminen ja energiatehokkuus

Haja-asutuksen jätevesiasiat

Jätteen käsittely ja kierrätys

Savu- ja hajuhaittojen ehkäisy

Hevostallien ja eläinsuojien ympäristönsuojelu

Pohja- ja pintavesien suojele

Laadukkaat suunnittelijat ja hyvät suunnitelmat

Meluhaittojen ennaltaehkäisy

Ympäristön tilan seuranta – painopisteet

Ympäristön tilaa seurataan:

- ympäristönsuojelun toteuttama näytteenotto, seuranta ja tiedonkeruu
- ympäristölupiin liittyvä velvoitetarkkailu
- Valtion (Syke, ELY, Liikennevirasto) toteuttama seuranta ja tiedonkeruu
- kansalaishavainnot

Vesistö tarkkailusuunnitelman mukaiset näytteenotot

Ekologisten mittarien kerääminen ja kehittäminen (myös muiden aineistot)

Luonto- ja ympäristötiedon ajan tasalla pitäminen kunnan paikkatietoaineistoissa

Projektimuotoiset seurannat

Yksittäiset edistämistoimenpiteet ja projektit

Yksittäisten ympäristönsuojelun edistämiseen tarkoitettujen toimenpiteiden ja projektien tavoitteena on:

- Kerätä tietoa päätöksenteon ja edistämistoimien tueksi - selvitykset ja kartoitukset
- Suunnitella toimenpiteitä useammaksi vuodeksi eteenpäin - ohjelmat
- Toteuttaa ympäristönsuojeluun liittyvää neuvontaa ja ympäristökasvatusta johonkin tiettyyn aihekokonaisuuteen keskittyen ja vuorovaikutuksessa kuntalaisten ja yritysten kanssa - neuvonta- ja tiedotusprojektit
- Toteuttaa ympäristön hoitoa, kunnostamista ja ennallistamista - hankkeet

Voidaan jakaa omiin hankkeisiin ja muiden toteuttamiin hankkeisiin, joissa ollaan mukana asiantuntijoina.

Vaativat yleensä erillistä panostamista ja resursseja - talousarviokäsittely

Nousevat yleensä ajankohtaisista tarpeista ja sen vuoksi sitova ja kovin pitkälle tähtäävä vuositaso suunnittelu ei ole järkevää - toimenpiteet suunnitellaan ohjeellisella aikataululla joustavasti toteutettaviksi

Toimenpideohjelma 2023-2027

Vesistöt ja ranta-alueet			
Kuvaus	Ajankohta	Vastuutaho(t) ja yhteistyö	Resurssit
Osallistuminen VIRTAA2-hankkeeseen	2023 – 2025	KVVY, ympäristötarkastaja	Työpanos, tuki
Opinnäytetyö aiheena Narvan kosteikon esiselvitykset	2023	Opiskelija, ympäristötarkastaja, KVVY	Työpanos + palkkio
Yhteistyö KVVY:n Vauhtia vesienhoitoon – hankkeessa	2023 – 2025	KVVY, Ympäristötarkastaja	Työpanos + tuki mahdollisille toimenpiteille
Luonto, virkistysalueet ja ulkoilureitit			
Vieraslajitalkoot kunnan mailla	2023	Ympäristötarkastaja, tekninen työnjohtaja	Työpanos
Kysely kuntalaisille tärkeistä virkistys- ja luontokohteista	2027	Ympäristötarkastaja	Työpanos
Paikallisen luonnon monimuotoisuusohjelman valmistelu	2024 – 2025	Ympäristötarkastaja, muut viranhaltijat, kuntapäätäjät, sidosryhmät, kuntalaiset	Työpanos, mahdollinen hankerahoitus
Luontotapahtuma kuntalaisille vaihtelevin teemoin	2023 – 2027	Ympäristötarkastaja, paikalliset yhdistykset	Työpanos + järjestelykustannukset

Toimenpideohjelma 2023-2027

Kestävä kehitys ja ilmastonmuutos

Kuvaus	Ajankohta	Vastuutaho(t) ja yhteistyö	Resurssit
Ekotukitoiminnan jalkauttaminen kuntaan	2023	Ympäristötarkastaja, yhteistyö kunnan eri sektoreiden kanssa	Työpanos
Ilmastokumppanuusmallin vahvistaminen kunnassa	2023	Ympäristötarkastaja, yritykset, Business Tampere	Työpanos
Seudullisen HINKU-ohjelman päivittäminen	2023	Tampereen seutukunnat, ympäristötarkastaja	Työpanos
Ilmastotiekartan päivittäminen	2025	Ympäristötarkastaja, kunnan muut sektorit, kunnanvaltuusto	Työpanos
Energia-aiheinen tapahtuma kuntalaisille	2023	Ympäristötarkastaja, rakennusvalvonta, ulkopuolinen asiantuntija	Työpanos, tuki
Muut			
Osallistuminen Ylen kampanjaan Miljoona roskapussia	2023	Ympäristötarkastaja, kunnan muut sektorit	Työpanos, järjestelykustannukset
Yhteistyö TREASoURcE-hankkeen kanssa – pääpaino muovin lajittelun tehostaminen maataloilla	2023 – 2026	Ekokumppanit Oy, ympäristötarkastaja, maaseutuviranomainen	Työpanos

Toimenpideohjelman seuranta

Ympäristönsuojelu seuraa toimenpideohjelman toteutumista vuosittain ja tarkistaa ohjelman päivitystarpeet uusien ajankohtaisten tarpeiden saattamiseksi osaksi ohjelmaa.

Ympäristönsuojelu kerää ympäristön tilasta ja ympäristötietoisuudesta kertovia ekologisia mittaritietoja vuosittain ja raportoi niistä kunnan internet-sivuilla (ympäristönsuojelu).

Yksittäisten projektien ja toimenpiteiden raportointi käsitellään tilinpäätöksen yhteydessä, mikäli toimenpide on esitetty talousarvion tavoitteena.